

Pri 2033

Leto II.

AA

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE
ZA SLOVENSKO PRIMORJE

1944

NAŠ SLOVENSKI PARLAMENT

Ko smo šli poslanci iz Primorja na zasedanje našega parlamenta, se nam je v neki vasi na Notranjskem pridružila poslanka - knetica Ivančičeva, ki je imela isti cilj kakor mi. Mi smo se takoj medsebojno seznanili in smo se začeli živahno razgovarjati o zadevah naše osvobodilne borbe, o naših uspehih in o uspehih naših zavznikov, posebno naših bratov Rusov, ki zadajajo smrtne udarce nemškim nacistom, ki edini še rovarijo po naših krajih.

Ivančičeva nam je pripovedovala, kako so ji Italijani in belogardisti ugrabili štiri sinove in jih zverinsko pobili. Pripovedovala nam je tudi, kako so Nenci ponoči vdrli v njeno stanovanje in jo naravnost s postelje zvlekli na kmečki voz ter jo odpeljali v mrzli januarski noči v Ribnico, kjer so se napram njej surovo obnašali in ji žugali na vse načine, če jim ne bo služila kot izdajalka. Vse zoman! Tako pogumno je zavrnila nacistične zverine, da so se slednjič sami sramovali svojih podlosti in jo pustili domov.

Slovensko ljudstvo jo je izvolilo za svojo poslanko. Tako je še cela vrsta naših žena in deklet stopila v narodni parlament. Ljudstvo je videlo njihovo delo in njihovo borbo. S tem so zaslužile, da si jih je ljudstvo izbralo za svoje predstavnike pri graditvi nove, združene Slovenije. Sploh naš parlament ima ta svojevrsta

tni obraz, da je sestavljen iz samih borcev; v njem ni ne čakarjev ne mlačnežev. Kogar ni za jel ljudski val osvobodilnega gibanja, ta je ostal v kotu; narod ga ne pozna več.

Naš parlament je pravi ljudski parlament, v katerem so zastopani vsi narodni sloji, ki so ga s svojo borbo ustvarili.

V nekdanjem avstrijskem parlamentu je knez Schwarzenburg zavračal svoje politične nasprotnike s tem, češ: kaj boste, človek začenja šele pri baronu! Po tem srednjeveškem bahaštvu bi v našem parlamentu sploh ne bilo "človeka", kaj ti vsi nasi Windischgrätzi, Auerspergi, Waldenburgi, Bagueri, Formentini, Coronini, Atemsi = i. t. d. in njihovi domači pomagači so ostali zunaj.

Ta tuja navlaka, ki je kot škodljiva zajedavka preprezala naše narodno telo, je sedaj odstranjena in domači pomagači z njo. Narod jo je zrušil in vrgel s sebe. Vsi, ki danes pod krinko vere, patriotizma ali kakršnega-koli drugega izgovora hlapčujejo našim sovražnikom, so že od davna zaznamovani. Ti so od nekdaj opravljali to izdajalsko delo iz temnih nagibov odurne sebičnosti, zanje ni več mesta v našem narodnem občestvu.

Tako! Naš parlament je parlament borcev za narodno svobodo; parlament kmetov, delavcev, izobražencev, deklet in žena, ki so se odzvali v težkih urah tujega jarma klicu naroda, da izkoristiti ugodni zgodovinski trenutek za dosego svoje svobode. To je resnično narodni parlament, ker je nastal iz žrtev njegovih sinov in hčera in ni kak privešek tujih mogotcev, ki bi imel služiti le njihovim nameram in koristim.

Naš parlament je zmaga slovenskega ljudstva nad sovražniki ljudstva in ima svoje zaščitni-

ke v ljudskih množicah tudi drugih narodov, posebno slovanskega ruskega naroda.

Naš parlament ni samo odprl vrata "človeku", naš parlament je napravil tudi velik korak na prejšnjem razvoju človeške družbe, ker je svečano odprl vrata našim dekletom in ženam, da se ena kopravne z moškimi borijo in delajo za bljšo, srečnejšo bodočnost sebi in svojemu narodu.

Razglašene državljanske pravice nas vodijo po tej poti. Žene in dekleta s skupnim dobrim delom pridemo z vso gotovostjo do svojega cilja, ki nam je bil celo dvatisočletja odrekan od tujih nasilnikov.

Jože Srebrnič

VSTAJENJE 1944

Od prve svetovne vojne dalje, ko so oblastniki stare Jugoslavije privolili v razkosanje slovenskega narodnega ozemlja in je bila Primorska izročena v izkoriščanje imperjalistični Italiji, so se žene Slovenskega Primorja sprasevale: Kdaj bo že konec moreče zime? - Kdaj nas topi tudi za nas pomlad in z njo Vstajenje?"

Nihče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanje. Bilo je videti, da so se temne sile zarotile proti svetlobi, proti Vstajenju in svobodi. - Leto za letom pa je postajalo še slabše. Iz mračnjaskih sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta oblikovalec in izvajalec najslabšega, kar se je rodilo kdaj v pokvarjenih človeških dušah. Podoba je bilo, da so majhni narodi obsojeni na pogin, da je vera v vstajenje zati ranih za večno pokopana.

Namesto toplote, bratstva, ljubezni se je med ljudstvi jelo širiti sovrastvo, ki je bilo hlađ

nejše od orožja, s katerim so fašisti prodirali po okrvavljenih mestih Evrope. Človek je bil = ponižan. Napravili so iz njega samo vojaka, ki naj se bori za protinarodne, protičloveške in protiljudske cilje mracnjaskih sil. Žene so napravili za dekletke v hiši.

Vsa Evropa je bila ves povojni čas en sam arzenal, kjer so ljudje kovali orožje, v prostem času so se pa učili sovražiti sosede. V Rusijo, ki je bila zibelka svobode malih narodov pa za tirano človeštvo ni smelo pogledati in tudi ni moglo pogledati, ker so reakcionarne sile vsega sveta zgradile okrog Sovjetske Rusije zid, ki je branil tlačnim narodom pogled vanjo.

Primorska žena v takih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnega Vstajenja, prave Velike noči, temveč še hujše ponižanje, še hujše trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebne sužnosti polagale svoje otroke v zibelko s pekočo bolečino v srcu. "Kaj bo iz tebe fant moj?" So se v strahu spraševale, ko so gledale v nasmejane oči svojega sinčka. Slutile so nevarnost vojne, - v zraku je plavala, sivehni fašist jo je pa tudi izražal s svojim vedenjem = in zadržanjem, - in matere je bolelo, da roče si nove tujcu, za katerega se bodo morali boriti.

Tako so šle velike noči druga za drugo tiho mimo primorskih žena, ne da bi čutile ob njih = prihodu tista praznična, slavnostno razigrana = čustva, ko se človeku hoče da bi stisnil na srce vse to lepo zemljo, okrašeno s sramežljivo = zelenečo travico, ki jo pričara iz spočite prsti pomlad. Vsaka velika noč, ki je prišla je bila slabša od minule.

Toda primorske žene globoko v sebi le niso = nehale verjeti v prihod prave Velike noči, v

prihod naše slovenske Velike noči, ki bo res =
Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primor-
skega ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pot temu vs-
tajenju. Ves čas narodnega zatiranja so namreč
učile svoje otroke, da pride dan, ko bo primorski
človek svoboden, ko se bo v svobodni domovini =
spojil z ostalim telesom Slovenije. Ko so padli
heroji zasuznjene Primorske : Bidovec, Valencic,
Marušič, Miloš in drugi pod krogami fasistič-
nih krvnikov, jim je postalo jasno, da je to pri-
pravljanje poti svobodi, da je to temeljni ka-
men v izgradnji svobode, zato so pripovedovale
svojim otrokom, da bo iz mučeniške krvi teh mu-
čencev zrasla prava svoboda, zakaj zatiran narod
si svobodo lahko samo s krvjo pribori. Matere =
in žene se niso vedele, kako bo svoboda prišla,
dejala so pa, da se bo zanjo treba boriti. Spozna-
le so tudi, da nosi človek v sebi še zdrave ka-
li, ki bo ^{do} prej ali slej prerasle hudobijo in
gnilobo, zato so v prihod svobode se upornejše =
verjele.

Nato je prišlo leto 1941. ko se je vse slo-
vensko narodno telo krčilo od bolečine, prizade-
jane mu po barbarskem fašizmu, a ko je slovens-
ki človek na nasilje tudi odgovoril z uporom.
Plamen svete narodno osvobodilne borbe je za-
jel takoj tudi Primorsko in primorske žene so
v tej borbi spoznale rešitev. Zdaj se jim je
konec narodnega trpljenja zazdel blizu. Spozna-
le so, da je ta boj nadaljevanje tistega, radi
česar je padel Bidovec in drugi, zato so bile
med prvimi, ki so razumele velicino in pomen na-
rodnega upora.

Od tistih dob stoji primorska žena na brani
ku svoje domovine prva, bodisi s puško v roki,
bodisi kot mrljiva aktivistka, ali pa kot prid

na gospodinja, ki nikoli ne pozabi pripraviti o-
beda ali večerje tudi za svoje tovarise. Nad po-
zrtvovalnostjo in iznajdljivostjo primorskih =
žena ne strmi samo okupator in njegov svabo -
branec, temveč tudi mi vsi, ki njih delo poznamo.
Kdor si je imel priliko ogledati to delo, ve, da
so primorske žene prve v domovinski ljubezni in
pozrtvovalnosti.

V teh mogočnih letih narodnega prebujenja in
odpora proti okupatorju in njegovim ponagacem
- domačim izdajalcem - je primorska žena praz-
novala velike noči se tudi stisnjenih zob toda
z veliko vero v srcu, da bo prihodnjo veliko =
noč praznovala že v svobodi.

Sredi takšnega upanja jo je zajelo tudi le-
to 1944. "Ali bo ta velika noč res zadnja, ko
jo praznujemo v neprestani bojazni, da vdro sov-
ražne horde v vas in nas pobijejo?" se danes
sprasuje primorska žena. In ko se ozre po sve-
tu, ko oceni okoliščine, v katerih se poraja os-
vobojenje, se ji lica razlezejo v nasmeh; srce ji
zadrhti in odgovori si: "Da, ta velika noč je
poslednja v mraku fasističnega nasilja!"

Primorska žena ve, da streljajo topovi heroj-
ske ruske vojske že v srce ušive Rumunije. Pri-
morska žena ve, da se junaške čete mogočne Sov-
jetske Rusije sipljejo kot preteč plaz cez kar-
patske grebene na ozemlju izmucene Ceskoslovaš-
ke, ki je skoraj v srcu Nemcije. Primorska žena
ve za nemir v srcih zatiranih balkanskih naro-
dov, ki oznanja velike dogodke. Primorska žena =
ve za strah, ki vedno bolj napolnjuje nemške kr-
vnike; ve tudi, da ta strah izvira iz spoznanja,
da je dan končnega obračuna pred vrati. Primor-
ska žena gleda dan za dnem jate letal naših ve-
likih zaveznic Anglijo in Ameriko, kako letajo =
cez nase ozemlje napadat sovražne postojanke .

Primorska žena ve za slovesne sklepe angleškega ministerskega predsednika gospoda Churchilla, marsala Sovjetske Rusije Stalina in prezidenta Amerike Roosevelta, ki se nanašajo na invazijo v Hitlerjevo Evropo in na dokončni zlon ra sizma v Evropi. Primorska žena pa tudi pozna = slavne zmage naše herojske Narodno osvobodilne vojske, ki pod modrim vodstvom marsala Tita gra di vsebino in obliko nove Jugoslavije, v kateri ne bo prostora za stare velesrbske, prodane = protinarodne izkoriščevalce, ki so narodu vsiljevali svoje zakone po svojih protinarodnih = kraljih. Primorska žena ve, da je mogočni korak svobodoljubnih armad, ki so že in ki še bodo = prestopile zidove Hitlerjeve evrop = ske trdnjave, hiter in neustavljiv, in da se ti koraki bližajo naglo Jugoslaviji in Sloveniji, zato veruje v skorajšnji konec.

Ni daleč dan, ko bo ta naša lepa, blazno lju bljena in s krvjo naših najboljših sinov in = hčera oškropljena domovina zadihala popolnoma svobodno, to je primorski ženi jasno. Začo bo to leto nesla svojo kosarico k velikonočnemu = blagoslovu sicer še kot prejšnje leto a vendar polna vedrosti, veselja in vere, da bo prihodnja velika noč, res Velika noč, da bo res pravo Vsta jenje nas vseh in vse naše domovine.

Primorska žena bo med tistimi, ki bodo to Vs tajenje najbolj zaslužile in se ga najbolj ve selile.

Ignac Koprivec

ŽIVELA RDEČA ARMADA KI ZADAJA SMRTNE UDARCE
FASISTIČNI NEMCIJI!

KAKO NAJ ŽENE POMAGAJO

UTRJEVATI NAŠO NARODNO OBLAST

Naša narodna oblast je sad našega triletne-
ga težkega in krvavega boja. V naši narodni ob-
lasti se izraža naša porajajoča se svoboda in
neodvisnost. Naša narodna oblast mora biti to
rež vsakomu izmed nas posebno važna stvar, skrb
za njo vedno pri srcu. Naša narodna oblast mora
biti trdna.

Naša narodna oblast bo trdna, če bo izpolnje-
vala svoje naloge. Izpolnjevala jih bo, če se
zavemo, da smo mi sami oblast in če bomo potem-
tudi tako ravnali, če bomo res oblast izvajali.

Treba je v prvi vrsti, da se žene udeležuje-
jo oblasti. Žene so s svojimi žrtvami in s svo-
jim delom v narodno-osvobodilnem boju pridobi-
le enakopravnost. Sedaj je treba, da jo tudi u-
veljavijo.

Tri važne naloge stoje pred našo narodno ob-
lastjo. Prav te naloge pa bodo prav žene najbd
je reševale.

Prva taka naloga je skrb za žrtve narodno-
osvobodilnega boja. V času, ko je naša narodno-
osvobodilna vojska ob istočasnem veličastnem =
prodiranju Rdeče Armade in vedno hujšem zavez-
niškem bombardiranju že do konca oslabela oku-
patorja in se ta zaradi tega v svojem onemog =
lem besu zateka še samo k zločinskemu straho =
vanju civilnega prebivalstva, k zažiganju naših
vasi, k morjenju naših starčkov in otrok, je nad
vse važno, da ima vsakdo občutek, da ves narod =
čuti z njim in da mu v primeru potrebe ves na-
rod pomaga. Tega pa ne moremo doseči, če nimamo

dobro organizirane preskrbe za žrtve narodno = osvobodilnega boja. Pogorelec, ki mu je okupa - tor uničil dom, ne sme biti v naši hiši gostac, on mora biti naš najljubši gost. Tisti, ki je = zaradi okupatorjevega ropanja ostal brez hrane, ne sme dobiti samo ostankov, nahranjen mora biti z najboljšim, kar nam je na razpolago. Otrok, ki mu je okupator pobral starše, mora dobi - ti v vsaki primorski ženi dobro mater in ne ma - čehe. Kdo naj bi poskrbel, da bo res tako, če ne ravno primorske žene, ki so že tolikokrat doka - zale, da so z vsem srcem s tistimi, ki trpe v tej borbi? Zato pa morajo naše žene v narodno = osvobodilne odbore in posebej v gospodarske ko misije, katerih naloga je preskrba žrtev.

Drugič: So predeli, ki so že od narave udar - jeni, ki pa so potem dali še tisto bore, kar so imeli, našim brigadam. Ti predeli ne smejo osta ti prepuščeni samim sebi. Ne sme se dogajati, da žene iz teh predelov romajo v druge, bolj ob darjene v dolgih procesijah in prinasajo po ne kaj kilogramov sirka. Žene iz takih predelov, pa še bolj tovarišice iz drugih, bolj obdarjenih predelov morajo spoznati, da si je s skupno po močjo mogoče hitreje in bolj učinkovito pomaga ti. Če je danes še tako, da so marsikje še pri siljeni na dolge procesije po hrano, je to samo znamenje, da njihovi narodno osvobodilni odbori in njihove gospodarske komisije ne poslujejo v redu in da torej sede v njih ljudje -- po večini moški, ki so se odtegnili mobilizaciji -, ki svoje naloge ne razumejo. Zato je naloga žena, da v vseh takih primerih stopijo one v narodno osvobodilne odbore in gospodarske komisije ter pokažejo, kako je treba delo vršiti.

Slovenski Narodno Osvobodilni Svet je posta vil kot zakon za vsakega Slovenca in Slovenko,

da mora biti obdelan sleherni košček polja. Kako naj izvršimo ta zakon, če ne bodo prav žene pokazale smisla za delovne čete. Danes, ko gre za popolno mobilizacijo in mora torej biti zadnji delasposobni moški v partizanskih vrstah, ni mogoče izvršiti poljskih in drugih gospodarskih del, ne da bi drug drugemu pomagali in ne da bi se združili v delovne čete, ne da bi torej tistih moči, ki so nam na raspolago, po načrtu porabili. Organizacija delovnih čet pa je zopet stvar gospodarskih komisij. Če hočemo, da bodo gospodarske komisije v redu poslovale, je treba, da stopijo žene polnostevilno vanje.

Preskrba žrtev naše narodno osvobodilne borbe, organizacija dovoza in razdeljevanja hrane, načrtno obdelovanje z delovnimi četami - to so samo tri glavne naloge, ki stoje danes pred našo narodno oblastjo. Naša narodna oblast bo to nalogo prav gotovo uspešno rešila in bo zato iz preizkušenj sedanjega časa izšla samo še bolj trdna in močna. V tem prepričanju nas pa utrjuje to, da bodo tudi to pot kot še vedno do sedaj primorske žene razumele svojo narodno dolžnost. Pa narodna dolžnost jim vелеva, da vstopajo v vse odbore in v vse komisije in da tam doprinesejo svoj delež za okrepitev naše narodne oblasti.

Dr. Joža Vilfan

OBJAVA

Objavljamo rezultate tekme v nabiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca 1944 za naše bolnice:

Prvo mesto so zavzele tovarišice G o r i š-
k e g a okrožja

sekretarka tovarišica Srečka,

drugo mesto so zavzele tovarišice V i p a v
s k e g a okrožja

sekretarka tovarišica Zmaga,

tretje mesto so zavzele tovarišice B a š k-
e g a okrožja

sekretarka tovarišica Ivanka,

četrto mesto so zavzele tovarišice T o l m-
i n s k e g a okrožja

sekretarka tovarišica Nadja,

peto mesto so zavzele tovarišice P i v -
š k e g a okrožja

sekretarka tovarišica Katja,

šesto mesto so zavzele tovarišice B r i š
k e g a okrožja

sekretarka tovarišica Šmarnica.

Tem okrožjem izrekamo vse priznanje z željo,
da svoje delo in požrtvovalnost se stopnjujejo.
Vsa omejena okrožja dobe razpisano nagrado.

Smrt fašizmu - svoboda narodu !

Pokrajinski odbor SPZZ za Primorsko.

B A Š K O O K R O Ž J E

je do sedaj dvignilo in vzgojilo največ tova-
rišic, katere danes vestno vrse svoje funkcije=
na odgovornih mestih v OF odborih, MOO in gos
podarskih komisijah.

Naj bo vzgled vsem ostalim okrožjem !

Smrt fašizmu - svoboda narodu !

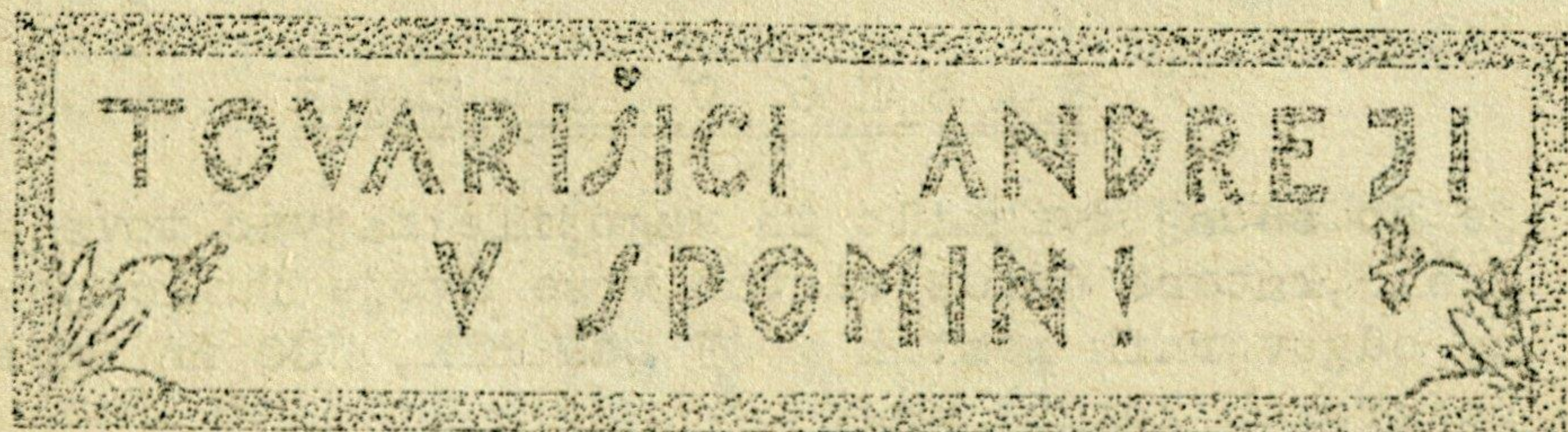
Pokrajinski odbor SPZZ za Primorsko.

USPEHI V NABIRALNEM MESECU.

V nabiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca so primorske žene in mladina ponovno pokazali neizmerno ljubežen do svoje narodno-osvobodilne vojske in predanost naši sveti borbi. Saj je samo SPZZ organizacija v tem mesecu nabrala : 2.230 kg prepečenca, 275 kg bele moke, 203 kg marmelade, 308 kg sladkorja, 91 kg masla, 292 kg slanine, 127 l olja, 52 kg medu, 474 kg keksov, 839 kg suhega sadja, 481 l žganja, 61 kg sira, 11.132 jaje, 30 l likerja, 489 škatlic cigaret. Prostovoljnih prispevkov so nabrale lit. 120.524 in za ta znesek kupile sanitetni material. Poleg tega blaga pa je tudi mladina nabrala ogromno materiala. Del tega blaga smo poslali bolnim tovarišem preko stare meje, ki je nekoč ločila primorske žene in mladino od ostalih jugoslovanskih žena in mladine, ostalo pa smo oddali v bolnice na ozemlju Primorske Slovenije.

Našim partizanom bo pomoč in ljubežen primorskih žena in mladine ostala vedno v toplém spominu.

A n i c a

Pomlad prihaja. Lepo pomladansko sonce nas ogreva, ogreva pa nas tudi svetla misel, da se bližamo svobodi.

Toda mene je zazeblo v dno duše ob vesti, da

te ni več. Bežno so mi preletele misli vso do-
bo, od kar sva se poznali. Bila si vsekoli vda-
na in požrtvovalna v naši stvari. Že v otroški
dobi si okušala marsikaj grenkega. Ko pa si za-
čela spoznavati življenje sama, si odločno sto-
pila na pot resnice in pravice, odločna si bila
povsod. Zaradi svojega energičnega nastopa ^{proti} kri-
vicam, ki so se ti gočile že pred razpadom Jugo-
slavije, si bila priljubljena povsod. Že kot 16
do 17 letna si znala svetovati kjerkoli in kdor-
koli te je vprašal za svet. Bila si res tovari-
šica svojim sovratnicam. Ko pa je prihrumel =
kruti okupator na naša sveta slovenska tla, pa
si odšla, kakor tudi vsa družina (oce, mati, brat
v partizane. Nisi se ustrašila težkih borb. Ved-
no si bila vedrih lic tudi v najtežjih trenut-
kih.

Danes pa počivaš v miru. Padla si zadeta od
sovražnika, kateri je čakal v zasedi in ti vzel
mlado življenje. Postala si žrtev zločincev. =
Tvoje telo počiva nekje v slovenski zemlji, ka-
tero si tako ljubila. Tvoj duh pa živi in bo
živel. To, kar si s svojimi besedami in dejanji
učila svoje tovarišice in tovariše, pa ne bo ni-
kdar uničeno. Tvoja smrt bo maščevana! Mašče-
vana bo, kakor tudi vsi, ki so dali svoja življe-
nja za svobodo.

Čast svobode pripada tistim, ki so dali živ-
ljenje za njo. Tudi ti si že med njimi, zato ne
bos nikdar pozabljena.

Marica - partizanka.

Tovarišica Andreja je bila 18 mesecev borke
v brigadi "Toneta Tomsica". Potem je bila pos-
lana na teren na Gorenjsko in bila članica Po-
krajinskega odbora SPZZ za Gorenjsko. Komaj =
dva meseca je bila na Gorenjskem pa je postala

žrtev hitlerjevskih banditov.

(Opomba uredništva)

ZANIMIVE DROBTINICE

Dne 19. in 20. februarja je prvič zasedal slovenski parlament. V slovenskem parlamentu je bilo do sedaj 120 poslancev, med njimi 10 tovarišic. Sedaj se bo pa število delegatov povečalo na 180 članov. Mi Primorci bomo poslali še 20 delegatov, ki nas bodo zastopali in v našem imenu sodločali pri izgradnji nove narodne oblasti in slovenske državnosti v federativni Jugoslaviji.

ooooo O ooooo

Med ostalimi odloki, ki jih je izdal parlament, je odlok o ustanovitvi verske komisije. Njena naloga je dvojna:

Prvič naj postavi tey in poslovanje verske komisije ponovno zjamči nemoteno bogočastje = in polno uveljavljanje verske svobode, drugič pa naj verska komisija urejuje vsa vprašanja = med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo. Verska komisija bo sestavljena na polovico iz duhovnikov, na polovico pa iz laikov. Imenuje naj jo Predsedstvo Slovensko Narodno Osvobodilnega Sveta.

ooooo O ooooo

Naš slovenski parlament se imenuje : SLOVENSKI NARODNO OSVOBODILNI SVET (SNOS).

ooooo O ooooo

Jugoslovanski parlament se imenuje : ANEIFA ŠISTICNO VECE NARODNOG OSLOBODJENJA JUGOSLAVI-

JE ali PROTIFASISTIČNI SVET NARODNE OSVOBODIT-
VE JUGOSLAVIJE (AVNOJ).

oooooo O oooooo

Vse kar sklene AVNOJ potem izvrši vlada, ki se imenuje NKOJ - NACIONALNI KOMITET OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE -. Torej preko vlade jugoslovan-
ski parlament uresničuje svoje zakone.

oooooo O oooooo

Na prvem zasedanju slovenskega parlamenta = je bilo izvoljeno Predsedstvo SNOS-a. Kačar = parlament ne zaseda, ima vse pravice odločati v njegovem imenu Predsedstvo. V predsedstvo je bil izvoljen vsi doseđanji IOOF. Za enajstega člana pa je bil izvoljen naš tovariš France = Bevk. Člani predsedstva so sedaj : Josip Vidmar, predsednik; Edo Kardelj, podpredsednik; Edvard Kocbek, podpredsednik; Jože Rus, podpredsednik; Boris Kidrič, sekretar; France Bevk, Dr. Marko Breclj, Franc Leskošek, Tone Pajfar, Polič Zoran, Franc Lubej.

oooooo O oooooo

Ko so Rusi prišli v Ukrajino so jih ljudje = sprejemali z nepopisnim navdušenjem. Po vseh = cerkvah so zvonili zvonovi, ljudje so se zbirali in = duhovniki prirejali častne sprejeme našim slovanskim bratom,

oooooo O oooooo

Vsi doseđanji Hitlerjevi pomagači se izmika-
jo od Nemčije. Madžarski, rumunški in bolgarski
oficirji vodijo razgovore z našim maršalom =
T I T O M.

oooooo O oooooo

Nāše prisrčno razmerje do zaveznikov je bilo več kot jasno podčrtano v zadnjem Churchillovem govoru, katerega večji del je bil posvečen novi Jugoslaviji. Vsi znaki kažejo, da se z naglimi koraki bližamo uradnemu priznanju nove jugoslovanske vlade. To pa pomeni popolno zmago našega osvobodilnega gibanja.

TOVARIJICE NAM PIJEJO

Prihod naših !

Bil je lep, prav krasen jesenski dan, eden o njih, po katerih smo tako dolgo hrepeneli. Bila sem zaposlena pri domačem delu, ko slišim na spodnji cesti veselo vriskanje. Seveda stečem takoj ven, in kaj opazim: po cesti hitijo kamjoni in na njih vihra naša trobojka z rdečo peterokrako zvezdo. Po njej sem takoj spoznala, da so to naši partizani, osvoboditelji, ki prihajajo. Tekla sem jim naproti in se pridružila neštetim in navdušenim pozdravom. Na naših obrazih se je zrcalila radost, prepolni smo bili sreče, ko smo pozdravljali naše hrabre borce, saj je bil ta dan za nas najboljši v življenju, dan, ki smo ga težko pričakovali po tolikih letih trpljenja in tlačanja pod fašističnim jarmom. Bila sem prav zamaknjena, ko sem gledala prvic v svojem življenju naše trobojnice, ki so plepolale na vozilih. Nepopisno je bilo veselje in hvaležnost do borcev in osvoboditeljev naše tuzne, od vedno zaslužnjene slovenske domovine.

Ko se je avtokolona ustavila, sem stekla domov, v kleti pograbila nekaj steklenic vina, nekaj cigaret, kar je bilo pri rokah, in ponesla našim fantom. Pa nisem bila sama pri tem. Bilo nas je še polno vse okrog in vsaka je kaj prinesla, da bi bil sprejem čim bolj slovesen in da pokažemo našim tovarišem, da smo in hočemo sodelovati z njimi v borbi za osvoboditev naše domovine. Nazdravile smo našim fantom in takoj se je pričel prisrčen tovariški pogovor, kateri bi se zavlekel, da jih ni klicala dolžnost.

Obstale pa smo, ko je na poziv komandanta takoj minila vsa razigranost in v trenutku so bili vsaki na svojem mestu.

Zvečer so pridrveli Svabi, vnel se je boj in naši so se umaknili pred silo.

Toda naša srca so osvobojena od tistega dne in me jih vsak dan čakamo, ker oni se vrnejo in dolgo ne bo tega, a tedaj ne bo več svabske sile, da jih prežene, strti in premagani bodo Svabi in švabobrancji. Tudi moj sinko me vedno sprašuje, kdaj bo zopet nosil na kapi rdečo zvezdo kot one dni. Tolajim ga, naj potrpi še malo, da se povrnejo naši fantje, ki mu prinesejo lepo rdečo zvezdo, in nam vsem skupaj bo tedaj zasijalo sonce svobode.

Brkinka - Alenka

Obisk v naši partizanski šoli.

Smo v lepi Vipavi. Kmetje pridno delajo po polju. Vas je vsa na nogah in veselo pozdravlja novo došle partizane. Vsaka mati si želi videti svojega sina - partizana. Čujejo se klici: "Živele naša vojska!" "Živel maršal Tito!" Posebno glasni so otroški klici, ki prihajajo iz šole. Otroci dvigajo pesti, pozdravljajo, pečejo partizanske pesmi, so veseli in prešerni. Sli

sno v šolo, - svobodno slovensko šolo, da vidimo "mlade partizane", kako se otroci sami imenujejo. "Smrt fašizmu", "svobodo narodu"! Zadoni iz mladih grl.

Vsi so obmolknili. Vse mlade oči so uprte v nas, partizane, ki se borimo tudi za slovensko šolo. Kakšna razlika med fašistično in našo slovensko šolo. Preje samo fašistična gesla in italijansko zaničevanje vsega, kar je slovenskega. S kakšnim veseljem prihajajo otroci v našo partizansko šolo, posebno oni, ki so že obiskovali fašistične šole.

V razredu je vladala izredna živahnost. Ko je tovarišica učiteljica vprašala, kdo zna to ali ono, so se dvignile vse mlade ročice. Vsi hočejo deklamirati, čitati, pripovedovati i. t. d. Vsi nam molajo v roke svoje zvezke. Vsi nam hočejo nekaj povedati o naši borbi, o partizanski življenju, o tovarišu Titu. Ko pa smo vprašali, če znajo zapeti kakšno partizansko pesem, so vstali in začeli "Svobodna Slovenija". Naši otroci se izživljajo v partizanski pesmi in jo tudi uživajo. Sodelujejo z deklamacijami ter pevskimi zbori na raznih mitingih. Ponekje se že ustanavljajo otroške gledališke skupine. V šoli vlada prav posebna domačnost, prisrčnost, živahnost in stroga resnost. Vsi so pazljivi in delavni. Snov je vzeta iz otrokovega življenja in njegove neposredne bližine. Isto, kar se govori po naših vaseh, prav o tem se uči tudi v šoli. Učenci se dnevno seznanjajo z našo narodno-osvobodilno borbo. Tudi oni hočejo doprinesei nekaj k naši zmagi, zato zbirajo orožje, municijo, hrano, so v službi kot kurirji i. t. d. Partizanom so vedno na uslugo, vršijo celo obveščevalno službo. Poznajo prav dobro naše hrobre komandante, mučenike, tudi vedo mnogo poveda

ti o Osvobodilni Fronti. Človek je kar presenečen, ko ti povedo o zadnjem mitingu, kjer je govoril naš tovariš Bevk.

Po končanem pouku gredo na polje in vedo, da morajo trdo delati za očeta, brata - partizana. V vasi smo videli mnogo otrok, toda bili smo začudeni, ker smo jih videli prav vsakega pri svojem delu.

Miha - partizan.

Dragi tovariš Milan !

Prav lepa ti hvala za izrečeno mi sožalje. Ne morem ti opisati, kako me je zadela neprிக்கovana vest o mojih ljubih otrocih. Kakor prikkovana sem obstala, ko sem prečkitala pismo od neke tovaršice iz moje vasi. Prečkitalam enkrat, nisem mogla verjeti svojim očem. Je li mogoče to, je li resnica, kar pred seboj vidim, da sem naenkrat ob tri, meni drage in najljubše osebe?

Z veseljem sem jih odpravljala v to našo svetlo borbo, kakor na ženitnino, in tudi sami so šli navdušeno. In res so šli na ženitnino, s katero se ne bodo nikdar vrnili. Prepričana sem bila, da se vsi ne bodo vrnili, da bi bila prevelika sreča za vse, če bi uživali zlato svobodo v taki družinici, kakor je bila preje. Toda, da me bo tako velik udarec naenkrat zadel, si tudi nisem mislila.

Včeraj sem praznovala obletnico, ko so mi prokleti fašisti ubili moža. Padel je kot nedolžna žrtev fašističnih zveri. Sedaj zopet vest, da so me zapustili obe hčerki in sinko. Težko je, materino srce je premehko, da mi ne bi očizalile grenke solze. Zakaj ne bi raje mene zagrebli, kakor mladi rod, ki se bori za boljše bodočnost in bi v naši sveti borbi lahko mnogo doprinesel.

Toda v zavesti, da brez žrtev ni svobode bom prenesla tudi to najtežjo preizkušnjo in s svojim delom maščevala svoje žrtve in žrtve vsega našega naroda.

Da so bili pridni borci ven tudi sama iz lastnih izkušenj in to me tudi krepi in mi je v veliko zadoščenje.

Prav prisrčna vam hvala, tovariši, ki sočustvujete z menoj. Nadomestite s svojim pomnoženim delom moje pridne, ljube in nepozabne otroke, zlate moje hčerke in sinkota, ki je šele šesnajst let star sel v tako hude boje.

Tudi te žrtve bodo maščevane in iz krvi rdeče mladih partizanov bo vzklila roža svobode.

Najlepše pozdrave od žalostne

M a m c e .

Naša Mamca je najstarejša partizanka na Primorskem. Rodom je iz Vipavskega. V narodno osvobodilnem boju je žrtvovala dve hčerki in sina, uničili so ji dom in ubili moža. Toda naša Mamca ne kloni. Z delom hoče maščevati žrtve svojih otrok in moža.

Take matere naj nam bodo za vzgled vsem !

(Opomba uredništva)

P R A Z N I K B O R B E N I H Ž E N A

Velike priprave so se vršile za dostojno proslavo 8. marca. Žene so delale napise in zastavice, vestno so se vadile v nastopih, samo da bi praznik žena lepše proslavile. A glej smolo! Ko je bilo vse pripravljeno, so naenkrat prišli skozi vas Nemci in preprečili nadaljne priprave. Vendar nam dobre volje niso vzeli. Dasiravno smo bile že v dvornu, ali se bo miting mogel vršiti ali ne, smo vse eno vse pripravile. Dvo

rana je bila že zelo okusno okrašena, ko je zopet prišla vest, da se vasi bliža sovražnik in morale smo vse zopet podreti. Kar pa potem k sreči Nemci le niso prišli, se je vršil miting, če ravno nekoliko kasneje zvečer. Udeležba je bila presenetljivo obilna. Prelep vtis na vse navzoče je napravila nova zastava vaškega odbora SPZZ, katero je razvila tajnica Fanica in z lepim nagovorom predala tovarišici Metodi v varstvo. Ta je obljubila, da bo zastavo čuvala in branila, če treba tudi z življenjem.

Sledila je himna "Naprej zastava slave", katero so vsi navzoči stoje zapeli. Tovarišica Marija je nato govorila o pomenu 8. marca za slovenske žene in se spominjal tudi pri tem naših ruskih sester. Nato je tovarišica Greti z globokim čustvom deklamirala "Velikonočno" od Simona Gregorčica, ki je marsikateremu izvabila solze v oči. Mala Milojka je potem zelo srčkanostno podala pesničko "Slovenka sem". Govorila je za tem tovarišica Francka o težavah slovenske žene in matere pod fašističnim okupatorjem. Sledila je deklamacija "Domovina", ki je zelo lepo deklamirala tovarišica Ivica. V naslednjem govoru tovarišice Majce smo slišali o pravicah in dolžnosti slovenske žene. Najlepša točka pa je bila spevoigrice "Perice", ki je zbrano poslušalstvo izredno navdušila. Med odmori je ženski zbor prepeval partizanske pesni. Sledila je prosta zabava s plesom. Med tem so žene pripravile navzočim tovarišem partizanom majhen prigrizek.

Razpoloženje je bilo odlično in zelo zadovoljni so se kasno v noč gostje razšli. Splošna želja vseh žena pa je, da bi se tako prijetni večeri večkrat ponavljali.

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE MARŠALA TITA.

Z veseljem pričakujemo naše narodne prazni-
ke. Tak dan je bil za nas šesti marec, rojstni-
dan maršala Tita. Ta dan je bil za našo vas ve-
lik praznik. Že na predvečer so zagoreli kreso-
vi na hribih. Veselje je bilo gledati našo mla-
dino, s kakšnim navdušenjem je nosila skupaj dr-
va za kresove. Tudi petletni otroci so pri tem
sodelovali s takim navdušenjem, da jih je bilo
veselje videti. Rekli so, da mora biti kres ta-
ko velik, da ga bo videti čez gore v Bosno. Ta-
ko blizu se jim zdi Bosna, čeprav so majhni, ču-
tijo, da je maršal Tito naš najboljši oče, zato
je tako blizu naših src.

Popoldne je mladina izročila krasno zastavo
brigadi Srečka Kosoveca. Zvečer smo priredili
miting, udeležili so se ga tudi bližnji tovari-
ši partizani. Tovariš iz okrožja je orisal živ-
ljenje in neumorno delo maršala Tita. On nas =
ni zapustil, ostal je med nami na naši zemlji,
ustvaril je našo zmagovito vojsko in se skupno
z narodom podal v boj za rešitev narodov in =
njihovo boljšo bodočnost.

Naj živi naš slavni vojskovodja maršal Tito!
Živela naša slavna vojska!

Goriška žena - T a n j a

NEKOČ IN DANES.

Ko čitam zdaj našo ljubo "Slovenko" in "Na-
ša žena", se moje misli nehote povračajo k času,
ki nití ni tako oddaljen, ko je v naši Primorski
se vladal povsod italijanski fašizem.

Kako smo tistikrat skoro v trepetu kaj čí-
tale, kako smo vse skrivaj prenasale, delale v =
torbicaš skrivne predelečke, da nas ni zasledil =

tiran. Nikamor nismo mogle iti skupaj, ker je = bila povsod straža. Zbirale smo se največkrat = tam v gozdu, prihajale med naše hrabre borce, na še partizane in najlepše ure smo doživljale = med njimi. Zdelo se nam je, da že živimo novo življenje. Čeprav smo vedele, kako je naporno in trpljenja polno njihovo življenje, smo jim zavidele. Zavidale smo jim prostost, tisto čisto ozračje duha, ki je vladal med njimi in je veliko = iz vseh, kadar so spregovorili. Ponavljale smo jih s pritajenim glasom - to so bile besede, ki so do takrat ležale še neizražene v globini naših src. Bile so besede neizmerne ljubezni do = tlačenega človeštva, do rodne grude. Kako so jim žarele oči, kako so nam vlivali pogum, kako smo iz njih črpali vir moči za nadaljno delo. Nikdar ni bilo iz njihovih ust grenkega govorjenja, nikdar pritožbe. Vedno so dejali, da jim gre dobro, da imajo vsega v izobilju. Me smo pa vedele, da spijo čisto brez odeje v mrazu, snegu in dežju, da morajo vsak drobec hrane težko pri našati, da čisto več dni nimajo vode. Same smo si predstavljale, kaj vse prenašajo, zato smo jim skušale vsaj nekoliko olajšati to trpljenje. Pripravljale smo zanje kar smo le mogle. Povsod so bile sovražne straže in težko smo = kaj iztihotapile. Na desno in levo od hiše policija, par korakov proč karabinerji. Vedno so nas opazovali, vsako torbo pretaknili. A vseeno smo jim pogosto marsikatero zagodile. Doma smo vse pripravile in odnesle našim partizanom, kateri so bili zelo zadovoljni naših daril. Ko sem se vračala domov, me je policijski maršal = vrhu vsega še lepo pozdravil "Buona sera!"

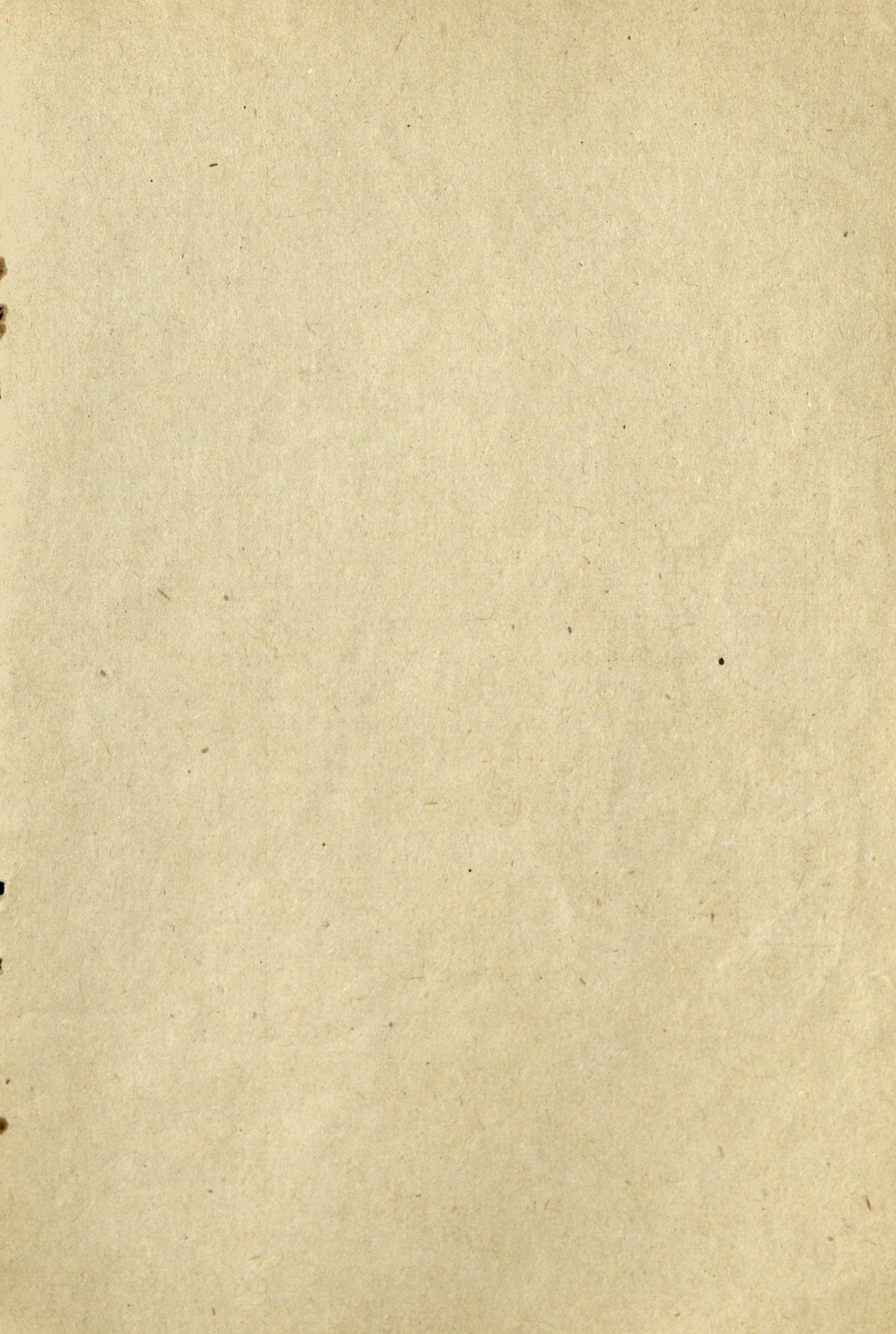
Nekoč pa smo jih še lepše potegnili. Bili = smo skoraj obkoljeni od sovražnih straž, ko sta zvečer dva junaška partizana stopila v našo hi

šo. Priti do nas je bilo zelo nevarno, a drzna-
mladeniča se nista nikogar ustrašila. Niti pet
metrov od naše hiše oddaljeni policist je pre-
peval, partizana sta ga poslušala. Ko sta pove-
čerjala sta spala do štirih, potem pa odsla. Ka-
mjon policije po eni strani, onadva pa po drugi
strani. In to se ni zgodilo samo enkrat. Koli-
kokrat smo pred kasarno trosile letake, zjutraj
pa smo slišale prav v našo hišo, kako je koman-
dant razsajal nad stražarji, češ, kako stražijo.

Lahko bi opisala se več takih in podobnih =
primerov, a hotela sem samo pokazati razliko med
tistim časom in današnjim dnem. Čeprav je še
okupator med nami, čeprav nam še, kamor pride pri-
naša gorje, vendar danes lažje dihamo in uspehi
naše vojske nas navdajajo z veseljem in upravi-
čenim ponosom. Danes imamo našo vlado, našega =
vojskovođjo maršala Tita, imamo naše prireditve
in mitinge, našo literaturo lahko nesemo v vsa-
ko hišo, na sredi vasi prepevamo partizanske pe-
smi, prirejamo veselice, imamo šole. Lepe uspe-
he smo dosegli, a da bomo dosegli tako zaželje-
no popolno svobodo, se hočemo posebno me žene =
še bolj potruditi, hočemo biti res vredne naših
sinov, mož in bratov, ki bijejo končni boj z le-
gendarnim junastvom. Hočemo pokazati vsemu sve-
tu, da smo vredne odgovorile tudi me na klic ve-
likega ruskega naroda, ki nam je dal v tej bor-
bi tudi vso oporo.

A l e k s i j a .

TEHNIKA
O F
SABOTIN